

HISTORY AND THEORY OF LAW AND STATE

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-229-6-1>

THE HISTORICAL ASPECT OF FORMATION AND DEVELOPMENT OF ADMINISTRATIVE REGULATION OF EXPROPRIATION: RESEARCH AREAS

ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ СТАНОВЛЕННЯ Й РОЗВИТКУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКСПРОПРІАЦІЇ: НАПРЯМКИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Antonenko A. V.   **Антоненко А. В.**

*Postgraduate Student
at the Department of Administrative Law
and Process
Educational and Scientific Institute of Law
Taras Shevchenko Kyiv National University
Kyiv, Ukraine*

*аспірантка кафедри адміністративного
права та процесу
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Сучасний стан розвитку адміністративно-правової науки не дозволяє заперечувати наявність адміністративно-правової складової у відносинах відчуження об'єктів приватної власності для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності (далі – експропріація). Однак питання їх адміністративно-правового регулювання все ще становить собою предмет дискусій, зокрема, оскільки у процедурі експропріації традиційно продовжують використовувати приватноправові угоди [1; 2; 3]. У зв'язку з цим виникають питання про межі адміністративно-правового впливу на ці відносини і можливість заміни цивільно-правових договорів купівлі-продажу, дарування тощо на адміністративні договори, як це має місце у розвинених європейських державах [1; 4]. Водночас складність реформування наявної процедури пов'язана не лише із труднощами зміни звичних уявлень і переконань, які формувались у науковій спільноті десятиліттями, а й із цілковитою відсутністю адміністративно-правових наукових розробок у цій сфері, включаючи дослідження історичного аспекту становлення і розвитку адміністративно-правового регулювання експропріації.

У зв'язку з цим, з метою оптимізації вітчизняної процедури експропріації у відповідності з практикою провідних європейських країн, насамперед Німеччини, та удосконалення нормативно-правового

регулювання відносин, які складаються у цій сфері, на нашу думку, важливим є проведення повноцінного адміністративно-правового дослідження та здійснення належного наукового обґрунтування усіх необхідних для окреслених цілей змін до національних нормативно-правових актів. У такому разі, на нашу думку, розробка пропозицій та рекомендацій має спиратись не лише на аналіз нормативно-правової бази України та європейських держав, а й на наукове пізнання історичного аспекту формування адміністративно-правових засад експропріації в Україні та європейських країнах.

Для досягнення сформульованої мети вважаємо за доцільне наголосити на необхідності проведення історично-правового дослідження низки пов'язаних між собою питань, виконуючи тим самим наступні завдання:

1) визначити момент, від якого слід починати відлік становлення адміністративно-правового регулювання відносин експропріації;

2) ознайомитись із особливостями адміністративно-правового регулювання експропріації у різні історичні періоди існування нашої держави, зокрема у складі Російської імперії та СРСР;

3) встановити, які адміністративно-правові інструменти було передбачено у процедурі експропріації у дореволюційному, радянському та сучасному періодах;

4) з'ясувати, якими нормативно-правовими актами регулювалась процедура експропріації;

5) визначити, як змінювалась процедура експропріації упродовж XIX–XXI ст.ст.;

6) розглянути, як змінювався підхід до характеристики експропріації та її нормативно-правового регулювання у наукових дослідженнях і навчальних дисциплінах;

7) визначити перепони і передумови впровадження повноцінного та виключного адміністративно-правового регулювання експропріації, які мали місце у різні історичні періоди;

8) порівняти передумови та можливості визнання експропріації інститутом адміністративного права у XIX–XXI ст.ст.;

9) на підставі історично-правового аналізу і порівняння особливостей нормативно-правового регулювання експропріації у XIX–XXI ст.ст. обґрунтувати доцільність внесення змін до існуючої процедури експропріації;

10) обґрунтувати підхід до визначення періодизації становлення й розвитку адміністративно-правового регулювання експропріації в Україні;

11) встановити, як відбувався історичний розвиток експропріації та її адміністративно-правового регулювання в інших європейських країнах у XIX–XXI ст.ст., насамперед у Німеччині, зокрема:

- якими нормативно-правовими актами регулювалась процедура експропріації;
- які інструменти діяльності публічної адміністрації було передбачено у процедурі експропріації;
- як змінювалась процедура експропріації;
- чи мали місце аналогічні перепони для впровадження у процедуру експропріації адміністративних договорів;
- які передумови використання приватноправових і публічно-правових договорів у випадках, коли виникає необхідність експропріації, виділяються зарубіжними вченими;
- як характеризувалась експропріація у наукових та навчальних джерелах;
- яке місце інститут експропріації займав та займає у системі права зарубіжних країн.

Таким чином, результати, які буде отримано внаслідок проведення історично-правового дослідження за перерахованими вище питаннями, дозволять сформувати науковий базис для подальшого наукового обґрунтування адміністративно-правової природи експропріації, місця інституту експропріації у системі адміністративного права, необхідності та напрямків реформування сучасної процедури експропріації в Україні. Це зокрема сприятиме наближенню українського законодавства до європейського, узгодженню української практики нормативно-правового регулювання експропріації з практикою розвинених європейських держав і підвищенню рівня дотримання прав людини і громадянина (адже до адміністративно-правових процедур законодавством висунуто більше вимог, аніж до цивільно-правових).

Література:

1. Antonenko, A. Ongoing discussion regarding the correlation between expropriation and sales. *Адміністративне право і процес*. 2020. № 2 (29). С. 30–43.

2. Головня І. Я. Поняття та правова природа відчуження земельних ділянок для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності. *Молодий вчений*. 2015. № 2 (17). С. 229–232.

3. Суєтнов Є. П. Юридична природа угоди, що укладається під час викупу земельної ділянки та розміщеного на ній нерухомого майна для суспільних потреб. *Науковий вісник Ужгородського національного університету (Серія Право)*. 2013. Вип. 23, ч. II, т 2. С. 63–67.

4. Антоненко А. В. Експропріаційний договір. Зарубіжний досвід для України. *Науковий вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. 2020. Вип. 4 (115). С. 5–9.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-229-6-2>

THE ROLE OF LEGAL IDEOLOGY IN REGULATING SOCIAL RELATIONS WHICH FORMED IN UKRAINE DURING WAR

Havrylenko O. I.

*Postgraduate Student at the Department of Theories and History of the State and Law
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
Dnipro, Ukraine*

In the conditions of war, Ukrainian society is forced to rethink the role and meaning of established principles, ideas and concepts that reflect the phenomena and processes of today's legal reality. We are talking not only about total «decommunization» and «derussification», but also about the devaluation of the post-Soviet political and legal ideas of «the common path of state-building of Ukraine and russia», «the legality of building a «russian peace» in Ukraine, etc. These ideas are now perceived by Ukrainian society as criminal calls by russian politicians to overthrow the state of Ukraine. Hence, the role of legal ideology in regulating social relations that developed in Ukraine during the war is significant, because its main function is the unification of the people for the sake of preserving the independence and unity of our state.

Analysis of the study of the problem. O. Baikov, A. Besyedin, O. Kotsyuba, I. Maksimova, M. Nedyukha, O. Taran, A. Lutskyi, V. Tovstenko, V. Kalitynskyi, R. Kalyuzhnyi, A. Tkachuk, M. Cherkas, and others engaged in scientific substantiation of legal ideology as a complex, complex, multifaceted concept.

A comprehensive theoretical and legal analysis of the functions of legal ideology in order to determine their role in law-making, social, economic, political and cultural processes was carried out by such scientists as V. Golovchenko, M. Nedyukha, L. Udovik and others.

Basic outline of the material. By the concept of «legal ideology» the majority of modern scientists understand a set of conceptually based ideas, principles and provisions, incentives and motives, moral and ethical and legal